Adap ve Nezaket Kurallarına Uymak

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Adap**, edep kelimesinin çoğuludur; **edep**, toplumda örf-âdet hâline gelmiş iyi ve güzel davranışlardır. **Nezaket**, insanlara kibar ve saygılı davranmaktır. İnsanlar arası ilişkileri düzenleyen bu kurallara uymak saygının gereğidir; toplumda sevgi, saygı, birlik ve huzuru artırır.
- Kur'an alay etmeyi, birbirini aşağılamayı ve kötü lakap takmayı yasaklar (Hucurat suresi, 11. ayet). Hz. Peygamber nazik bir insandı; yanında yıllarca bulunan Enes bin Malik'e bir kez bile "Öf!" dememiştir. Müminin mümin üzerindeki hakları: hastayı ziyaret, cenazede bulunma, davete icabet, selam verme, aksırana hayır dua, samimi olma.
- **Selamlaşma adabı:** Selam, "Allah sana esenlik, huzur, güven versin." anlamında bir duadır; **Selamünaleyküm** Müslümanlar arasında ortak sözdür. Selam daha güzeliyle ya da dengiyle alınır (Nisa suresi, 86. ayet); izin almadan ve selam vermeden başkasının evine girilmez (Nur suresi, 27. ayet). **Küçük büyüğe, araçtaki yayaya, yürüyen oturana, az olan çok olana** selam verir.
- **İletişim ve konuşma adabı:** Doğru söz söylemek; doğruluğundan emin olunmayan bilgiyi paylaşmamak; açık ve anlaşılır konuşmak; kırıcı ifade kullanmamak ve **sesi yükseltmemek** (Lokman suresi, 19. ayet); insanlara güzel söz söylemek.
- **Sosyal medyada:** Türkçeyi doğru kullanmak, bilginin doğruluğunu kontrol etmek, kimlik ve iletişim bilgilerini herkese açık paylaşmamak, mahremiyeti korumak, yüz yüze yapılmayacak kaba davranışları sanal ortamda da yapmamak.
- **Sofra adabı:** Besmeleyle başlamak (unutulursa "Başında da sonunda da Allah'ın adıyla" demek), yemekten önce ve sonra elleri yıkamak, **sağ elle** ve **önünden** yemek, **israf etmemek** (Araf suresi, 31. ayet), sonunda Allah'a **şükretmek**, yemeği yapana teşekkür etmek, ağız doluyken konuşmamak, sofradakilerle birlikte başlamak.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Boşlukları doldurunuz.
(edep – nezaket – selam – adap)
a) Toplumda örf ve âdet hâline gelmiş güzel davranışlara ..... denir; çoğulu ..... 'tır.
b) İnsanlara kibar ve saygılı davranmaya ..... denir.
c) Karşılaşan Müslümanların birbirine esenlik dilediği dua cümlesine ..... denir.

2 Aşağıdaki davranışları ilgili oldukları adap türüyle eşleştiriniz.
1) Selamlaşma adabı 2) İletişim ve konuşma adabı 3) Sofra adabı
a) Yemeğe besmeleyle başlamak
b) Konuşurken sesini yükseltmemek
c) Selam verene karşılık vermek
ç) Doğruluğundan emin olunan bilgiyi paylaşmak
d) Yemekten önce elleri yıkamak
e) Yolda karşılaştığı kişiye "Merhaba" demek

3 İslam'a göre selam verme kurallarından hangisi **yanlış** verilmiştir?

A) Küçük, büyüğe selam verir.
B) Yaya, araçtakine selam verir.
C) Yürüyen, oturana selam verir.
D) Sayıca az olanlar, çok olanlara selam verir.

4 Aşağıdaki ifadelerin başına doğruysa **D**, yanlışsa **Y** yazınız.

( ) "İslam" ve "selam" kelimeleri aynı köktendir.
( ) Selam verilince daha güzeliyle ya da dengiyle karşılık verilir.
( ) Sofraya oturunca herkesi beklemeden hemen yemeye başlanır.
( ) Yemekte sağ elle ve kendi önünden yemek sofra adabındandır.

5 "Selamünaleyküm" ifadesinin anlamı nedir?

A) Afiyet olsun.
B) Hoş geldin.
C) Selam senin üzerine olsun.
D) Güle güle.

6 Kur'an'da yiyip içmeye izin verilirken bir konuda sınır konur ve bunu yapanların sevilmediği bildirilir (Araf suresi, 31. ayet). Yeme içmede kaçınılması istenen bu davranış nedir?

7 Sofra adabıyla ilgili **dört** kural yazınız.

8 Aşağıdakilerden hangisi **nezaket** kurallarına uygun bir davranış **değildir**?

A) Konuşan kişinin sözünü sık sık kesmek
B) Yanlışlıkla çarptığı kişiden özür dilemek
C) Yapılan iyiliğe teşekkür etmek
D) Toplu taşımaya binerken sıraya girmek

9 Yemeğe besmele çekmeyi unutan kişi hatırladığında ne demelidir?

10 Kur'an'a göre başkasının evine girerken nelere dikkat edilmelidir? (Nur suresi, 27. ayet)

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Kartlarda sosyal medya kullanımıyla ilgili bazı davranışlar verilmiştir. Hangileri adap ve nezaket kurallarına **uygundur**?

1 Ev adresini herkese açık paylaşmak	2 Paylaşmadan önce bilgiyi doğrulamak	3 Kırıcı yorumlar yazmak
4 Türkçeyi doğru kullanmak	5 Arkadaşının fotoğrafını izinsiz paylaşmak	6 Mahremiyete özen göstermek

12 Kur'an'da bir topluluğun diğeriyle alay etmemesi, birbirini aşağılamaması ve kötü lakap takmaması istenir (Hucurat suresi, 11. ayet). Bu ayet hangi adap türüyle **en çok** ilgilidir?

A) Sofra adabı B) Giyinme adabı C) Yolculuk adabı D) İletişim ve konuşma adabı

13 Hz. Peygamber'in bildirdiği, müminin mümin üzerindeki haklarından **dördünü** yazınız.

14 Enes bin Malik, Hz. Peygamber'in yanında geçirdiği yıllarda ona bir kez bile "Öf!" demediğini anlatır. Bu bilgi Hz. Peygamber'in hangi özelliğini gösterir?

A) Nezaketini ve yumuşak huyunu
B) Ticaretteki başarısını
C) Savaştaki cesaretini
D) Hitabet yeteneğini

15 Selamlaşmanın insanlar arasındaki ilişkilere **iki** katkısını yazınız.

16 Hz. Peygamber'in konuşmasının "her dinleyenin rahatça anlayabileceği şekilde açık" olduğu rivayet edilir. Bu bilgi iletişim adabıyla ilgili hangi kuralı destekler?

A) Çok hızlı konuşmak
B) Açık ve anlaşılır ifadeler kullanmak
C) Az bilinen kelimeler seçmek
D) Hiç konuşmamak

17 Aşağıdaki durumların her birinde kimin önce selam vermesi gerekir?
a) Otobüs durağında oturan Ali Amca ile yürüyerek gelen Mehmet
b) Bisikletli Zeynep ile yaya olarak yürüyen Can
c) Beş kişilik öğrenci grubu ile yanlarından geçen iki öğrenci

18 Hz. Peygamber, duyduğu her şeyi doğruluğunu araştırmadan anlatmanın kişiye günah olarak yeteceğini bildirmiştir. Bu öğüdü günümüz sosyal medya kullanımıyla ilişkilendiriniz.

19 Aşağıdakilerden hangisi sofra adabına **aykırı** bir davranıştır?
A) Tabağına yiyebileceği kadar yemek almak
B) Yemeği yapana teşekkür etmek
C) Yemeği otururak yemek
D) Beğenmediği yemek için sofrada olumsuz sözler söylemek

20 Adap ve nezaket kurallarına uymak neden gereklidir? **İki** gerekçe yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Metni okuyunuz.
"Akşam yemeğinde Kaan, sofraya herkesten önce oturup yemeğe başladı. Ağzı doluyken gün boyu olanları anlattı, tabağına çok fazla pilav aldı ve yarısını bıraktı. Yemekten sonra ise annesine teşekkür etti."
Kaan'ın sofra adabına **uymayan** davranışlarını yazınız.

22 Tabloda bir sınıfın iletişim kuralları panosu için hazırlanan maddeler verilmiştir. Hangi madde iletişim ve konuşma adabına **aykırıdır**?

	Kural
1	Arkadaşımız konuşurken sözünü kesmeyiz.
2	Tartışmada haklı çıkmak için sesimizi yükseltiriz.
3	Kırıcı sözler yerine güzel sözler seçeriz.
4	Emin olmadığımız bilgiyi paylaşmayız.

23 Hz. Peygamber, yumuşaklık ve nezaketin girdiği her şeyi güzelleştirdiğini, çıkarıldığı şeyi ise çirkinleştirdiğini bildirmiştir. Bu öğüdü günlük hayattan bir örnekle açıklayınız.

24 Aşağıdaki durumlardan hangisinde selamlaşma adabına **en uygun** davranılmıştır?

A) Arda, apartman merdiveninde karşılaştığı komşusunun selamına cevap vermedi.
B) Burak, izin almadan arkadaşının odasına girdi.
C) Nisa, selam veren arkadaşına gülümseyerek "Aleykümselam, nasılsın?" diye karşılık verdi.
D) Ege, sınıfa girerken kimseye selam vermedi.

25 Bir grup arkadaşınızın mesajlaşma grubunda, sınıftaki bir öğrenciyle alay eden bir fotoğraf paylaşıldı. Adap ve nezaket kurallarına göre nasıl davranırsınız? Gerekçesiyle yazınız.

26 Hz. Peygamber'in terbiyesinde büyüyen bir çocuk, yemekte elinin tabağın her yerinde dolaştığını, Hz. Peygamber'in ona üç şey öğütlediğini anlatır. Bu öğütler hangi seçenekte doğru verilmiştir?

A) Besmele çek, sağ elinle ye, önünden ye.
B) Hızlı ye, çok ye, konuşarak ye.
C) Ayakta ye, sol elinle ye, tabağı bitirme.
D) Yalnız ye, sessiz ye, erken kalk.

27 "Nezaket, insanı yormayan ama başkalarını mutlu eden ince davranışlardır." Bu yargıyı destekleyen, okulda uygulanabilecek **üç** davranış yazınız.

28 Aşağıdaki ifadelerden hangisi "adap ve nezaket kurallarına uyan kişi sayısı arttıkça" toplumda gerçekleşmesi **beklenmez**?

A) Sevgi ve saygı artar.
B) Kırgınlıklar ve kavgalar çoğalır.
C) Anlaşmazlıklar daha kolay çözülür.
D) Birlik ve huzur pekişir.

29 Misafirliğe gittiğiniz bir evde uymanız gereken adap ve nezaket kurallarından **dördünü**, konunun üç başlığından (selamlaşma, konuşma, sofra) yararlanarak yazınız.

30 Kur'an'da, verilen selama daha güzeliyle ya da dengiyle karşılık verilmesi istenir (Nisa suresi, 86. ayet). Buna göre "Selamünaleyküm" diyen birine verilebilecek **daha güzel** bir karşılık örneği yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**